RUȘII ÎN MOLDOVA

Sondajul S.I.S.I. «Opinia»

SITUAȚIA RUȘILOR în republicile fostei U.R.S.S.» — a constituit tema sondajului sociologic, organizat de Centrul de sondare a opiniei publice din Federația Rusă la finele lui septembrie — începutul lui octombrie curent în toate țările C.S.I.

În Republica Moldova sondajul locuitorilor de naționalitate rusă la comanda acestui centru a fost efectuat de Serviciul informațional sociologic independent (S.I.S.I. «OPINIA») în orașele Chișinău, Tiraspol, Bălți, Rîbnița, Orhei între 21 septembrie — 5 octombrie 1992. Au fost anchetate 500 persoane, selectate prin metoda eșantionului de serie și reprezentînd proporțional locul de trai al populației de naționalitate rusă în republica noastră. Respondenții constituie 47 procente bărbați și 53 — femei. După vîrstă: 12% de 16—19 ani; 17% — 20—29 ani; 22% — 30—39 ani; 24% — 40—54 ani; 25% — 55 ani și mai în vîrstă. După nivelul de studii — 51% au studii superioare complete și incomplete, 54% — studii și medii de specialitate, 9% — medii incomplete.

Ținînd cont de situația creată, locuitorii chestionați din localitățile de pe malul stîng al Nistrului au răspuns la întrebările referitor la așa-numita «R.M.N. Examinînd situația rușilor în republica noastră, se impune a menționa că lor nu le sînt străine problemele noastre sociale comune. Astfel, la întrebarea: «Care din problemele interne ale societății noastre vă frămîntă în primul rînd?» majoritatea (62,25%) respondenților au numit majorarea prețurilor, pe locul doi figurînd acutizarea conflictelor interetnice (54,75%). Tot mai continuă să-i frămînte pe oameni (după cum mărturisesc și investigațiile noastre de ordinoară) insuficiența produselor alimentare și a mărfurilor de primă necesitate (36,4%), pericolul șomajului (36,25%), agravarea criminalității (27,0%), criza moralității, culturii, spiritualității (16,75%). Judecînd după datele investigației noastre, cei din Moldova mai duc dorul Uniunii Sovietice; astfel, o pătrime din respondenți își exprimă îngrijorarea în legătură cu destrămarea U.R.S.S. Atenția lor e și înrăutățirii stării ecologice (22,25%), proasta aprovizionare și incompetența autorității locale (9,50%).

Trebuie de menționat că problemele examinate mai sus se diferențiază simțitor la respondenți în funcție de locul lor de trai. Astfel, majorarea prețurilor îi frămîntă pe majoritatea locuitorilor de naționalitate rusă de pe malul drept al Nistrului mai mult decît pe cei de pe malul stîng (66,8 și 58,0%), precum și insuficiența produselor alimentare și a mărfurilor de primă necesitate (36,4 și 36,8%), pericolul șomajului (36,4 și 16,8%). Locuitorii de pe malul stîng, dimpotrivă, sînt mult mai mult decît cei de pe malul drept sînt îngrijorați de agravarea conflictelor interetnice (64,4 și 49,2%), destrămarea U.R.S.S. (37,6 și 16,8%). Comparînd condițiile de viață în Moldova și Rusia, 87,5% dintre respondenți le-au calificat ca relativ asemănătoare, 7,5% — ca diferite, însă (printre care 49,9% de pe malul stîng și 29,6% de pe cel drept), le consideră mai bune în republica noastră, 25 procente (inclusiv 11,4% de pe malul stîng și 19,2% de pe cel drept) dimpotrivă — mai rele. Circa 3/4 din respondenți (71%) consideră că ei trăiesc, de fapt, în aceleași condiții ca și locuitorii băștinași, 16,5% au declarat că ei trăiesc mai rău, 4,5% — că mai bine.

SUPRA DISPOZIȚIEI rușilor, precum și a reprezentanților altor naționalități, astăzi, desigur, influențează și caracterul relațiilor dintre diferite naționalități locuitoare în republică. În timpul sondajului s-a vădit că aproape o jumătate din respondenți (45,75%) consideră aceste relații tensionate (27,5% din respondenții de pe malul stîng și 56,8% — de pe cel drept), iar 5,75% le califică în genere ca ostile (4,7% de pe malul stîng și 6,4% — de pe cel drept).

Totodată, e observabil și caracterul pozitiv al relațiilor interetnice din republică. Astfel, sondajul nostru a evidențiat și un procent sporit al rușilor (35,5%) care consideră că în relațiile interetnice din Moldova nu sînt probleme. Mai optimiști sînt reprezentanții rușilor de pe malul stîng («R.M.N.»), decît locuitorii de pe malul drept (51,7% și 27,2%), iar 7,4% din respondenții de pe malul stîng le califică ca relații de bună vecinătate (pe malul drept numai 4% împărtășesc această opinie).

Prezintă interes și rezultatele investigației cum înșiși respondenții apreciază relațiile actuale, atitudinea față de ei (adică față de ruși) în republică. Mai bine de o jumătate (63,25%) din respondenți consideră că la locul lor de trai în ultimii doi-trei ani atitudinea față de ruși s-a înrăutățit (74,8% pe malul drept și 43,6 — pe malul stîng), 28% — că nu s-a schimbat și numai 3,5% au apreciat schimbările pozitive în acest sens. Ba mai mult chiar, 49,75% din respondenți admit posibilitatea că rușii vor vieții în Moldova ca oameni «de calitatea a doua» (25,5% de pe malul stîng și 64% — de pe cel drept) față de 37% care consideră aceasta puțin probabilă (2/3 pe malul stîng și a cincea parte — pe cel drept). Atare dispoziții își lasă, bineînțeles, amprenta pe doleanțele privind poziția pe care urmează să se situeze rușii în viața politică a republicii.

Mai bine de 2/3 din respondenți împărtășesc opinia că rușii trebuie să participe în mod activ la viața politică a țării, mai ales cei de pe malul stîng (85,9% și 58,4%), 16% sînt de părerea că rușii trebuie să se limiteze la protecția intereselor numai a populației ruse, iar 6,75% — că rușii în genere nu trebuie să se expună prea mult în public.

O atare distribuire a opiniei rușilor în Moldova pune în lumină problema acută a societății noastre care își așteaptă soluționarea și, desigur, necesită forțe apte și chiar obligate s-o soluționeze. Totodată, examinînd răspunsurile la întrebarea: «Cum credeți, politica actuală a conducerii republicii contribuie la soluționarea problemelor interetnice sau, dimpotrivă, le agită?» paleta opiniilor se diferențiază în funcție de locul de trai al respondenților și după atitudinea lor față de «dualitatea puterii» existente în Moldova. Astfel, dacă 9,2% din respondenți de pe malul drept consideră că politica actuală a conducerii Moldovei contribuie la soluționarea problemelor interetnice, 51,2% — nu contribuie, iar 22,4% le agită, apoi opinia celor de pe malul stîng referitor la «conducerea R.M.N.» se polarizează: 57,0%; 16,8 și 16,1%.

NU CONTRIBUIE și chiar acutizează soluționarea problemelor interetnice, conform materialelor investigației, politica actuală a conducerii Rusiei, la care s-au referit 57,0 și 10,7% din respondenți. Menționăm că mai puțin satisfăcuți de politica Rusiei sînt cei de pe malul stîng (24,8 și 10,8%); nu contribuie la soluționarea lor: 42,3 și 60,8%).

Referindu-se la cei care poartă răspunderea pentru protecția intereselor populației ruse din republică, respondenții, în afară de conducerea Moldovei și cea a Federației Ruse, (au indicat 62,75% și 61,25%), organizațiile interstatale ale C.S.I. (26,5%), forțele armate ale Rusiei (19,5%), obștimea din Occident, O.N.U. (11%) și organizațiile obștești rusești (10,25%).

Să examinăm cum este concepută această problemă de rușii din diferite raioane ale republicii. Consideră responsabili pentru protecția intereselor populației ruse din Moldova conducerea republicii 56,4% din respondenții de pe malul stîng și 66,8% — de pe cel drept; conducerea Federației Ruse — 66,4 și 58,0%; organizațiile interstatale ale C.S.I. — 34,2 și 22,0%; obștimea din Occident, O.N.U. — 7,4 și 13,2%; organizațiile obștești rusești — 3,4 și 14,4%. 34,9% din respondenții de pe malul stîng consideră că răspunderea pentru protecția intereselor rușilor din republică o poartă forțele armate ale Rusiei. Împărtășesc opinia acestora de trei ori mai puțin cei de pe malul drept (10,4%).

Investigația noastră e o mărturie a faptului că respondenții sînt gata să participe activ la acțiunile de protecție a intereselor rușilor din Moldova. Astfel, aproape o treime din respondenți și-au exprimat gătința de a participa la mitingurile de masă, demonstrații; 17,50% — la organizarea detașamentelor de apărare; 11,25% — la greve, deși 24,5 au declarat că sînt contra unor atare acțiuni, întrucît acestea ar fi în dauna populației rusești. Pentru acțiuni active pledează mai mult bărbații decît femeile (71,1 și 52,1%). Apoi 24,4% din femei sînt pentru aceste acțiuni, dar ele însele nu vor participa. Li se raliază și 13,4% din bărbați.

Mult mai precauți în răspunsurile lor sînt acei care au hotărît să-și facă veacul în Moldova. 74,6% din aceștia înclină sau nu sînt contra acțiunilor active pentru protecția populației ruse din republică (sînt de acord cu aceștia 80,0% din cei care intenționează să plece). Mai categorici s-au dovedit a fi rușii de pe malul stîng (de 3 ori mai mult).

ÎN ULTIMII ANI au sporit brusc procesele de migrațiune pe teritoriul fostei U.R.S.S. Nu constituie o excepție nici Modova, doar, cum e și firesc, orice locuitor e în drept să-și aleagă locul de trai. 25% din respondenți s-au decis să emigreze din republică în țările C.S.I. (80%, inclusiv în Rusia — 66%) sau peste hotarele ei (15%).

Mai mult de-o jumătate din respondenți (63,5%) admite probabilitatea că în timpul apropiat rușii vor pleca în masă din republică (30% nu sînt de acord sau neagă categoric o atare perspectivă).

S-au decis să plece din Moldova mai multe femei decît bărbați (59,0 și 41,0%), mai mult persoane în vîrstă de 16—19 ani decît de 60 și mai mulți ani (19 și 7%). Dintre persoanele cu studii superioare complete și incomplete — 51%.

Către aceasta i-a impus, probabil, faptul că 7% din ruși au rămas fără cunoscuți, la 35,25% din aceștia au plecat zeci de cunoscuți, iar la 35% — numai unii.

Cu toate acestea, își leagă destinul lor de cel al Moldovei 43,25% din respondenți (inclusiv 59,1 pe malul stîng și 34,0% — pe cel drept), 31% încă nu și-au făcut alegerea.

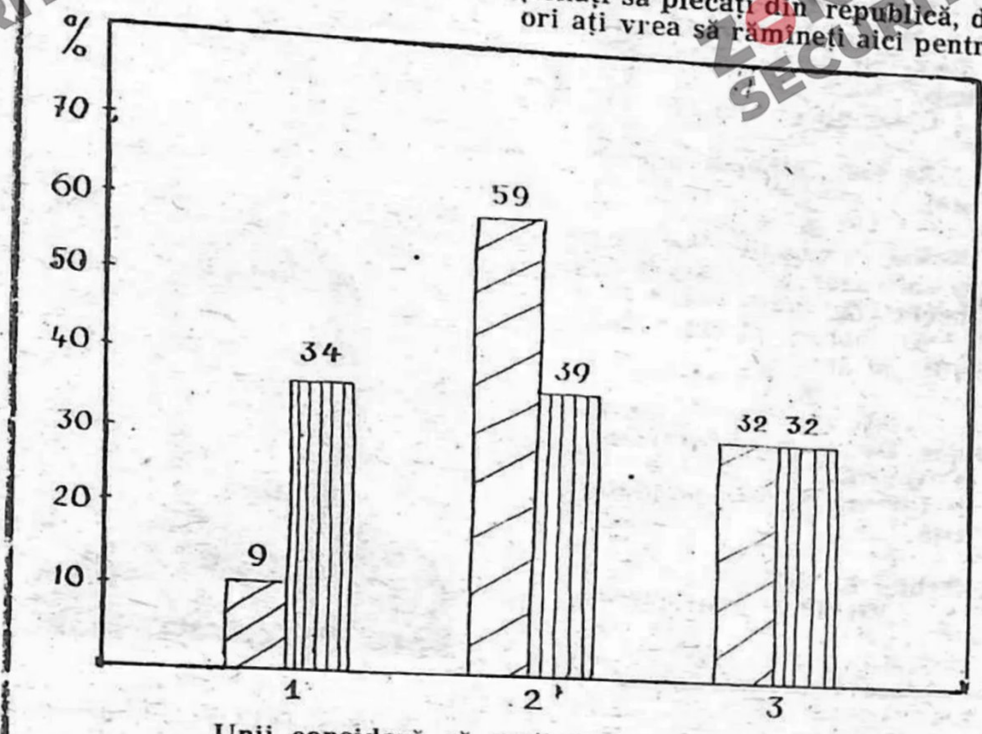
Se cuvine a menționa că 76,9% din respondenții, care au hotărît ferm să rămînă, și 56,5% din cei care încă nu și-au făcut alegerea, au primit sau ar vrea să primească cetățenia Republicii Moldova, respectiv 28,9% și 48,4 — cetățenia Rusiei. Se consideră cetățeni ai U.R.S.S. 16,2 și 18,5% din respondenți.

Prezintă interes motivele și termenul de emigrare a rușilor din Moldova. 37,75% din respondenți s-au născut aici, dintre care 19,75% locuiesc cu părinții; s-au strămutat cu traiul încoace cu peste 16 ani în urmă 41,5%, cu mai puțin de 15—29,5%. 13,75% din respondenți au venit în Moldova fiind repartizați; 8,5% — în căutare de lucru, prin angajare; 6,25% au fost atrași de clima și condițiile naturale; 13,75% au sosit din diferite motive de trai.

Locuind în Moldova, numai 6,5% din ruși au reușit să însușească liber limba populației băștinașe, înțeleg graiul și pot să citească 23,50%; 52,5% înțeleg doar unele cuvinte și fraze; 15,5% în genere nu posedă limba de stat. Majoritatea rușilor (44,25%), care locuiesc pe ambele maluri ale Nistrului (56,47 — pe malul stîng, și 36,8% — pe cel drept) consideră neobligatorie cunoașterea limbii populației băștinașe și doar 40,5% din respondenți sînt de altă părere.

Tudor DANII,
director al S.I.S.I. «OPINIA», candidat în sociologie,
Zinaida GONȚA,
sociolog la S.I.S.I. «OPINIA».

Intenționați să plecați din republică, dacă aveți ocazia, ori ați vrea să rămîneți aici pentru totdeauna?

Unii consideră că rușii care trăiesc în republică trebuie neapărat să cunoască limba de stat, alții sînt de părerea că nu este numaidecît să o cunoască. DAR CUM CREDEȚI DVS.?